

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **I., a. s., v likvidácii, so sídlom: H., K.,** IČO: X., zast. advokátom JUDr. Z. K., so sídlom: H., X. K. proti žalovanému: **S. - S. Š. H. R. S., so sídlom: P., B.,** IČO: X., o zaplataenie 64 003 583,31 Sk, vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 36Cb/36/2001, na dovolanie žalobcu proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. októbra 2011, č. k. 3Obo/153/2010-251, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu **o d m i e t a.**

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania **n e p r i z n á v a.**

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Bratislave ako súd prvého stupňa uznesením zo 16. augusta 2010, č. k. 36Cb/36/01-227 rozhodol o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku žalobcovi. V odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na ustanovenie § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O. s. p.), z ktorého vyplýva, že pre posúdenie dôvodnosti žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov sú rozhodujúce majetkové pomery účastníka, výška súdneho poplatku, povaha spoplatňovaného úkonu, posúdenie svojvoľnosti a zrejmej bezúspešnosti uplatnenia alebo bránenia práva. Uviedol, že zákon síce bližšie nedefinuje pojem „pomery účastníka“, bezpochyby však nemôže ísť o také pomery, ktoré vyplývajú z podnikateľskej činnosti. Poukázal na zvláštny charakter účastníkov konaní v obchodných veciach a vzťahy, ktoré sú predmetom týchto konaní a uviedol, že účasť v súdnych konaniach súvisiacich s podnikaním je súčasťou podnikateľskej činnosti, ktorá so sebou nesie riziko neúspechu v podnikaní a obchodná spoločnosť si prostriedky na krytie výdavkov, ktoré sú

s tým spojené, musí vytvoriť z vlastných zdrojov. Pokiaľ by súd akceptoval žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov s odôvodnením, že spoločnosť nemá peňažné prostriedky na jeho úhradu, znamenalo by to prechod časti rizika spojeného s podnikaním z podnikateľa na štát. Osobitne zdôraznil, že žalobcu nemožno podrobiť rovnakému merítku ako sociálne slabú fyzickú osobu, ktorá nevlastní žiaden majetok väčšieho rozsahu. Pomery žalobcu by odôvodňovali oslobodenie od súdnych poplatkov len v prípade, ak by sa dostal do ťaživej finančnej situácie z dôvodu vyššej moci, napr. vzhľadom na nepredvídateľné okolnosti, ktoré nemajú pôvod v podnikaní. K splneniu podmienky zrejme bezúspešného uplatňovania alebo bránenia práva súd uviedol, že v tomto prípade ide o určitú prejudíciu výsledku sporu, preto nepriznanie oslobodenia z uvedeného dôvodu treba starostlivo zvažovať. V tejto súvislosti zdôraznil, že Najvyšší súd Slovenskej republiky nevzhladol dôvod na pripustenie dovolania, nakoľko postup konajúceho súdu bol zákonný. V prípade, ak nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva žalobcu voči žalovanému a žalobca bude úspešný, bude žalovaný zaviazaný k úhrade trov konania súdnych poplatkov. Na základe konštatovaných skutočností súd prvého stupňa žiadosti žalobcu o oslobodenie od súdnych poplatkov nevyhovel.

Na odvolanie žalobcu Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací, uznesením z 31. októbra 2011, č. k. 3Ob0/153/2010-251, napadnuté uznesenie prvostupňového súdu ako vecne správne podľa § 219 O. s. p. potvrdil. V dôvodoch uznesenia uviedol, že žalobca návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov za dovolanie odôvodňuje svojím právom na spravodlivé súdne konanie, pretože je toho názoru, že postupom odvolacieho súdu, ktorý pri vyhlásení rozhodnutia vo veci samej, svoje rozhodnutie dostatočne nezdôvodnil, bolo porušené jeho právo na spravodlivý súdny proces. Zo spisu mal odvolací súd za preukázané, že žalobca podal sťažnosť aj na Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý ju pre nedostatok právomoci odmietol. Žalobca právo na priznanie práva na oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie vyvodzuje z tvrdenia, že prípadné zaplatenie súdneho poplatku by viedlo k možnému zániku spoločnosti a tým aj k ohrozeniu pracovných miest. Odvolací súd preukázanie pomerov žalobcu odôvodňujúcich oslobodenie od súdneho poplatku celkom alebo sčasti nemal za preukázané ani z návrhu žalobcu na oslobodenie od súdnych poplatkov (č. l. 226), ani z jeho odvolania proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo 16. augusta 2010, č. k. 36Cb/36/01-227. K tvrdeniam žalobcu, že samotné konanie ovplyvnilo stabilitu obchodnej spoločnosti, že dovolanie smeruje predovšetkým proti porušovaniu zákona zo strany odvolacieho súdu, ďalej že spoločnosť žalobcu z dôvodu viacerých sporov si nemôže dovoliť

uhrádzať priebežné náklady s tým spojené, odvolací súd uviedol, že tieto tvrdenia nie sú preukázaním pomerov účastníka, ktoré by odôvodňovali právo na oslobodenie od poplatkovej povinnosti. Uviedol, že predmetom dovolania je zaplatenie pohľadávky, ktorú žalobca získal zmluvou o postúpení za odplatu. Žalobca musel predpokladať, že zaplatenie pohľadávky, ktorú kúpil, nebude možné vydozbyť bez súdneho sporu a že s vedením sporu mu vzniknú priebežné náklady. K námietke žalobcu, že s vymáhaním jeho kúpených pohľadávok mu vznikajú náklady, ktoré ohrozujú stabilitu jeho obchodnej spoločnosti, ako aj stabilitu pracovných miest, odvolací súd zopakoval, že nejde o preukázanie pomerov účastníka, pre ktoré by právo na oslobodenie od poplatkovej povinnosti bolo možné priznať. Konštatoval, že preukázaním pomerov zakladajúcich dôvod pre priznanie práva na oslobodenie od poplatkovej povinnosti nie je ani subjektívny názor účastníka ohľadne nedostatočného zdôvodnenia rozhodnutia súdom pri jeho vyhlásení. Uviedol, že poplatková povinnosť je zákonom stanovená povinnosť, ktorej nie je možné zbaviť sa z dôvodu, že jej plnenie ohrozuje stabilitu obchodnej spoločnosti.

Uznesenie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť 23. novembra 2011.

Proti potvrdzujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu podal v zákonom stanovenej lehote dovolanie žalobca (ďalej tiež ako dovolateľ) argumentujúc, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 písm. f/ a g/ O. s. p., podľa ktorých dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, zároveň že vo veci rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Dovolateľ zároveň argumentoval tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Dovolateľ odvolaciemu súdu vytkol, že o jeho odvolaní vo veci priznania oslobodenia od súdnych poplatkov rozhodoval rovnaký senát, ktorý predtým rozhodol o jeho odvolaní v merite veci, voči ktorému podal dovolanie. Na základe toho mu Krajský súd v Bratislave vyrubil súdny poplatok za dovolanie.

Dovolateľ zároveň poukázal na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II ÚS 394/2010-12 (č. l. 244), v ktorom vo veci vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 4Obo/35/2009 (*ide o konanie o odvolaní žalobcu vo veci samej*) vyslovil názor, že na základe námietok tvrdených v sťažnosti bolo prípustné podať proti rozsudku najvyššieho súdu dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, o ktorom prislúcha rozhodovať najvyššiemu súdu (*str. 4 citovaného uznesenia*). V tejto súvislosti sa dovolateľ

zameral na pochybenia odvolacieho súdu vo veci samej a vytkol mu, že sa neviazal odvolacími dôvodmi žalobcu, vyhlásil rozsudok bez nariadenia pojednávania, rozsudok ústne neodôvodnil, v jeho písomnom vyhotovení odvolanie neodôvodnil, ani nevyhodnotil hlavné dôkazy žalobcu. V ďalšej časti svojho dovolania žalobca namietol, že je neprípustné, aby senát, voči rozhodnutiu ktorého smeruje dovolanie, rozhodoval, či odpustí súdny poplatok za dovolanie alebo nie. V závere dovolania žalobca poukázal na to, že od 1. januára 2011 je spoločnosť v likvidácii s malými finančnými možnosťami a v prípade nutnosti bude nútená postúpiť pohľadávku na zamestnanca namiesto výplat. Z uvedených dôvodov žalobca navrhol napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zmeniť tak, že mu súd oslobodenie od súdnych poplatkov prizná.

K dovolaniu žalobcu sa žalovaný nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1, veta druhá O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) najskôr skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa. Dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, preto je potrebné ho podľa § 243b ods. 5 veta prvá O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p., odmietnuť.

Podľa § 243b ods. 5 veta prvá O. s. p., ustanovenia § 218 ods. 1, § 224 ods. 1, § 225 a § 226 platia pre konanie na dovolacom súde obdobne.

Podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p., odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. V zmysle ustanovenia § 239 O. s. p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo zmenené uznesenie súdu prvého stupňa (§ 239 ods. 1 písm. a/ O. s. p.), alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O. s. p.). Podľa § 239 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti

uzneseníu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ďalej ak ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, alebo ak ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Podľa § 239 ods. 3 O. s. p., ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalcovskom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Dovoláním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu znaky vyššie uvedených rozhodnutí nemá. V prejednávanej veci odvolací súd uznesenie Krajského súdu v Bratislave ako súdu prvého stupňa nezmenil, naopak potvrdil ho, pričom vo výrokovej časti prípustnosť dovolania nevyslovil. Z dôvodu, že v predmetnom prípade sa nejedná ani o ďalšie druhy rozhodnutí podľa 239 ods. 2 O. s. p., je nepochybné, že dovolanie žalobcu v zmysle ustanovenia § 239 prípustné nie je.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p.. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Ak je totiž konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O. s. p., možno dovoláním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O. s. p. vylúčené.

Vady vymenované v písm. a/ až g/ § 237 O. s. p., majú za následok tzv. zmätočnosť rozhodnutia.

Dovolateľ vo svojom dovolaní namietol vady konania podľa § 237 písm. f/ a písm. g/ O. s. p., v zmysle ktorých dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho

súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, zároveň že vo veci rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolací súd sa v prvom rade zaoberal otázkou, či postupom súdov bola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. sa rozumie taký vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Dovolateľ vadu, ktorá mala spôsobiť odňatie jeho možnosti konať pred súdom, bližšie nekonkretizoval, preto sa dovolací súd komplexne zaoberal so všetkými skutočnosťami, ktoré by mohli spôsobiť znemožnenie realizácie jeho procesných práv, osobitne sa zameral na dodržanie požiadavky riadneho odôvodnenia napadnutého rozhodnutia.

Z obsahu spisu vyplýva, že Krajský súd v Bratislave výzvou z 1. júla 2010, č. k. 36Cb 36/2001-222 uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za dovolanie vo výške 33 193,- eur, a to podľa položky 1 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov, § 6 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov. Žalobca vzápätí písomným podaním z 3. augusta 2010 (č. l. 226) požiadal o oslobodenie od súdneho poplatku. Po tom, ako Krajský súd v Bratislave ako súd prvého stupňa oslobodenie žalobcovi nepriznal (č. l. 227), odvolací súd jeho rozhodnutie ako vecne správne podľa § 219 ods. 2 O. s. p. potvrdil (č. l. 251).

Podľa § 219 ods. 1, ods. 2 O. s. p., v znení platnom a účinnom v čase rozhodovania odvolacieho súdu, odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Niet žiadnych pochybností, že odvolací súd postupoval v súlade s citovaným ustanovením, keď okrem skonštatovania správnosti prvostupňového rozhodnutia sa vyjadril aj k tvrdeniam žalobcu zakladajúcim podľa jeho názoru právo na oslobodenie od súdneho poplatku. Navyiac, odôvodnenie napadnutého rozhodnutia rešpektuje aj ust. § 157 ods. 2 O. s. p., ktoré sa v plnej miere uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O. s. p.). Na rozdiel od prvostupňového rozhodnutia, odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/2005). Aj napriek vyššie ustanoveným možnostiam je rozhodnutie odvolacieho súdu náležite odôvodnené, do svojho odôvodnenia pojal kľúčové argumenty, na základe ktorých rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave potvrdil a z tohto dôvodu je odôvodnenie napadnutého rozhodnutia ústavne akceptovateľné. Najvyšší súd ako súd odvolací sa dostatočným spôsobom vysporiadal s obidvomi podmienkami nevyhnutnými pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov a poukázal na špecifickú črtu konaní, účastníkmi ktorých sú podnikateľské subjekty povinné znášať riziko podnikania.

Na základe uvedeného je dovolací súd toho názoru, že odvolací súd pri odôvodnení svojho rozhodnutia postupoval v súlade s právnymi predpismi a žalobcovi neznemožnil uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov.

K vade konania podľa § 237 písm. g/ O. s. p. dovolateľ namietol rozhodovanie o jeho žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov v rovnakom senáte, ktorý už skôr rozhodol o jeho odvolaní v merite veci (senát JUDr. Jany Zemaníkovej).

Nestotožňujúc sa s dôvodnosťou tejto dovolacej námietky, dovolací súd zdôrazňuje, že v prípade rozhodovania o priznaní alebo nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov ide o rozhodovanie o podmienke vedenia súdneho konania založenej na povinnosti poplatníka zaplatiť súdny poplatok. Uznesenie, ktorým sa o oslobodení rozhoduje, sa dotýka vzťahu poplatník (v tomto prípade žalobca) a štát, pričom žalovaný do riešenia tohto vzťahu nevstupuje. Skutočnosť, že o žiadosti žalobcu o oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie rozhodoval rovnaký senát, ktorý predtým rozhodol o jeho odvolaní v merite veci a proti rozhodnutiu ktorého dovolanie smeruje, nie je vadou konania podľa § 237 písm. g/

O. s. p., a teda nebol dôvod na vylúčenie v merite veci konajúceho senátu z konania o priznaní, resp. nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku.

Dovolací súd poukazuje tiež na písomné podanie žalobcu z 18. novembra 2010 (č. l. 235), ktorým vzniesol námietku zaujatosti voči senátu JUDr. Zemanikovej vo veci 3Obo/153/2010 dôvodiac, že je nezákonné, aby o odpustení súdneho poplatku rozhodoval ten istý senát, ktorý rozhodoval o jeho odvolaní v merite veci. V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky listom z 24. novembra 2010, č. k. 2Ndob 49/2010 (č. l. 234), vrátil podanie žalobcu senátu 3Obo bez rozhodnutia o námietke zaujatosti v zmysle § 15a ods. 5 O. s. p. s odôvodnením, že pokiaľ sa námietka zaujatosti týka postupu sudcu, resp. súdu v konaní o prejednávanej veci, súd na takúto námietku neprihliada a vec sa nadriadenému súdu ani nepredkladá.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, keďže v danom prípade dovolanie žalobcu proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je podľa § 239 O. s. p. prípustné a vady uvedené v § 237 písm. f/ a g/ O. s. p. (ani žiadna iná procesná vada v zmysle citovaného ustanovenia) zistené neboli, Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací, dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 5 veta prvá O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/, ako neprípustné odmietol, a to bez toho, aby sa zaoberal napadnutým rozhodnutím z hľadiska jeho vecnej správnosti.

O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 243b ods. 5 veta prvá O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.. Žalovaný bol v dovolacom konaní úspešný, preto by mal právo na náhradu trov konania. Keďže mu však trovy v dovolacom konaní nevznikli, dovolací súd mu náhradu trov dovolacieho konania nepriznal.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave, 24. mája 2012

JUDr. Alena Priecelová
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: H.

